

„Познахъ живота азъ . . . Душа остърна
 На грижи, скръбъ, измами въ вѣченъ плѣнъ.
 Мечта подиръ мечта и блѣнъ по блѣнъ
 Разсѣха се . . . О нѣма пакъ да зърна
 На младостъта си свѣтлитъ дене!

Скалата рече : Не

„Азъ висоти стигнахъ — и въ бури влѣзнахъ,
 Азъ славата вкусихъ — и злъчка пихъ,
 Отъ гнѣвний жбъ на завистъта патихъ,
 Изъ боя гордъ, но съ рани зли излѣзнахъ —
 Злокобна мойта е била звѣзда!“

Скалата рече : — Да !

Азъ работихъ и сѣхъ, пѣхъ съ вѣра жежка
 Въвъ честь, въ добро, въвъ правда, но съзрѣхъ
 Море злини, срама на тронъ видѣхъ,
 О камъкъ, дай ми твоята мъртвешка
 Коравостъ — да не чувствамъ поне!“

Скалата рече : — Не !

„Кога умра — туй сърце ще нѣмѣе !
 Тогасъ дано другъ пѣсникъ вдъхновенъ,
 На новъ вѣкъ синъ, и по-честитъ отъ менъ,
 Триумфа на доброто да възпѣе
 И края на неправди и вражда !
 Гранитъ, мълчишъ ! Защо не кажешъ : Да ?

Главната причина на всички наши бѣдствия, изтъквана по най-разнообразни начини въ неговитѣ произведения, е не само липса на любовъ къмъ истинския трудъ, но въобще липса на любовъ :

О, стига данъ на Злото прѣдъ кумира !
 Ний готвимъ бждеще проклето въ мрака :
 Тозъ, който вѣтри сѣе, бури сбира,
 Тозъ, който рани дава — рани чака !
 Свободо скжпа ! Ти изгрѣ приятно
 Надъ нашитѣ гори, поля широки,
 Но любовчица — слънце благодатно —
 Не озари сърцата ни жестоки.

Най-тежкото доказателство, че въ душата на българина нѣма любовъ, Ив. Вазовъ намира съ право въ прѣнебрѣженіето, което той храни къмъ всичко свое, дори къмъ най-великото си дѣло — езика, който му дава основание да се смѣта за отдѣленъ народъ. Съ гнѣва и скръбъта на отца Паисия поетътъ говори така въ най-горчивото, може би, свое стихотворение :